

กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณพิทยา

Strategy for Development of Student's Ethics under Suraphinpittaya school.

สมศักดิ์ บุญโต

Somsak Boonto

ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนสุรพิณพิทยา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

School director of Suraphinpittaya School

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณพิทยา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 80 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 243 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 334 คน เครื่องมือเป็นแบบประเมินองค์ประกอบ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่นและค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณพิทยา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมาคือ การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี และการพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม $PNI_{modified}$ โดยรวม $PNI_{modified} = 0.32$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี $PNI_{modified}$ สูงสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม $PNI_{modified} = 0.34$ รองลงมาคือ การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน $PNI_{modified} = 0.32$ และการพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี $PNI_{modified} = 0.31$ ส่วนด้านที่มี $PNI_{modified}$ ต่ำสุดคือ การพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน $PNI_{modified} = 0.30$

2. กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณพิทยา ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 20 มาตรการ 20 ตัวชี้วัด ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1 เป้าประสงค์ 6 มาตรการ 6 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1 เป้าประสงค์ 4 มาตรการ 4 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย 1 เป้าประสงค์ 3 มาตรการ 3 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย 1 เป้าประสงค์ 5 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1 เป้าประสงค์ 2 มาตรการ 2 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การพัฒนา, คุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

Abstract

The purposes of this research were to study current conditions, desirable conditions, needs and requirements strategy for development of student's ethics under Suraphinpittaya School. The samples used in this study were 4 administrators, 80 teachers and 7 Chairmen of the basic education institutions and 243 Student parentes, a total of 334. The instrument for data collection was 5-level rating scale questionnaire with IOC value between 0.80 and 1.00. and overall validity value of 0.98. The data were analyzed by computer using Percent, Mean, Standard Deviation, Reliability and PNI.

The research findings were as follows :

1. Current conditions, desirable conditions, needs and the strategy required for development of student's ethics under Suraphinpittaya School. The overall level, were moderate The highest average was development by setting up a school environment. For the second priority were being good examples, student development activities, teaching and learning and the lowest was community involvement. As for desirable conditions, in all, were at high level. The highest was development of teaching and learning, The second high were student development activities, being good examples, and community involvement and the lowest was setting up a school environment. Regarding the need for moral development ($PNI_{modified} = 0.32$), The highest $PNI_{modified}$ was development through teaching and learning, development through community involvement ($PNI_{modified} = 0.34$), developed by student development activities ($PNI_{modified} = 0.32$), Developed by using good examples ($PNI_{modified} = 0.31$), development by setting up a school environment $PNI_{modified} = 0.30$.

2. The strategy for Development of Students Ethics under Suraphinpittaya School. was composed of 5 strategies, 4 goals, 20 measures and 20 indicators. Strategy 1 – Development through teaching and learning with 1 goal, 6 measures, 6 indicators. Strategy 2 – Development through student activity process with 1 goal, 4 measures and 4 indicators. Strategy 3-Development through being good example with 1 goal, 3 measures, 3 indicators Strategy 4- Development through setting up school environment with 1 goal, 5 measures and 5 indicators, Strategy 5-Development through community involvement with 1 goal, 2 measures and indicators

Keywords: Strategy for Development, Student's Ethics

บทนำ

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องพัฒนาให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัย โดยเฉพาะในด้านจิตพิสัยถือว่ามีความสำคัญและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง และนอกจากนี้จำเป็นจะต้องเน้นการให้การศึกษาควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม เพราะถ้าคนมีความรู้แต่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมสังคมก็จะขาดความสงบร่มเย็นเป็นสุข และมีปัญหาที่สับสนวุ่นวาย ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการในการดำเนินการให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายนี้ได้ เพราะสถาบันการศึกษามีหน้าที่หลักในการถ่ายทอดความรู้ อบรมปณินสัยให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้และวิชาการต่างๆให้แก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ซึ่งมีอายุระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี และในขณะเดียวกันก็เป็นวัยที่กระทำความผิดได้ง่ายที่สุดเนื่องจากมีความมั่นใจ ในตัวเองสูง จึงเป็นวัยที่ควรได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและจิตสำนึกที่ดี เพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องดีงามและการยอมรับของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การสร้างคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนถือเป็นการบ่มเพาะจิตสำนึกด้านคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดี และนำไปสู่สังคมที่ดีในอนาคต ซึ่งจะเห็นผลได้มากน้อยเพียงใดนั้น ครูและบุคลากรในโรงเรียน ชุมชน ตลอดจนทุกภาคส่วนต้องเห็นความสำคัญ และมีจิตสำนึกร่วมกันในการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง (สวนีย์ รักชาวงษ์, 2559) ภารกิจหลักของการพัฒนาประเทศก็คือการจัดการศึกษาให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ทั้งคุณภาพและคุณธรรมควบคู่ไปด้วยกัน และต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต และต้องเน้นเป็นพิเศษในช่วง 10 ปีแรกของชีวิตด้วยการสร้างและพัฒนา บุคลิกภาพที่สมดุลและสมบูรณ์ให้แก่เด็กโดยใช้กิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น มีวินัย เสียสละ กตัญญู กตเวที สามัคคี ซื่อสัตย์ ฯลฯ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมไว้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

นอกจากนั้นผลการประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า นักเรียนมีคุณธรรมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 85 และอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 15 ด้านที่เป็นปัญหามากที่สุดมา 4 ด้านเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ วินัย ความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะ จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้ทัดเทียมกับคุณธรรมด้านอื่นๆ(รายงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา ปีการศึกษา 2561) ซึ่งไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เพื่อให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา กำหนดไว้

จากสภาพปัญหาและประเด็นที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้อยู่ในระดับดีมาก จึงได้ทำการศึกษา กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพผู้เรียน ให้ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข รวมถึงหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหาร สถานศึกษาให้นักเรียนมีพัฒนาการในเรื่องดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) /แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) /เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา ครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย(Conceptual Framework)
2. ประเมินองค์ประกอบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยใช้แบบประเมินองค์ประกอบ และวิเคราะห์ข้อมูล (ศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนจากกลุ่มเป้าหมาย)

3. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2

1. ยกร่างกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพินท์พิทยา
2. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
3. ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพินท์พิทยา เพื่อยืนยันองค์ประกอบ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร(Documentary Research) และการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

1. กิจกรรมการวิจัย

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเอกสาร(Documentary Research) โดยผู้วิจัย ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

2. ผลลัพธ์การวิจัย

ผลลัพธ์จากการวิจัยขั้นตอนนี้ คือ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินองค์ประกอบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

1. กิจกรรมการวิจัย รายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านมา โดยใช้แบบประเมินองค์ประกอบ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล

2. ผลลัพธ์การวิจัย

ผลลัพธ์จากการวิจัยขั้นตอนนี้ คือ องค์ประกอบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนสุรพินท์พิทยา ในปีการศึกษา 2559 - 2560

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล

1. กิจกรรมการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ รายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสุรพินท์พิทยา จำนวน 1603 คน เป็นผู้บริหาร 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 100 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสุรพินท์พิทยา จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1483 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้รายงานใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง 334 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 80 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 243 คน รวมทั้งสิ้น 334 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม

- (1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
- (2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

1.3 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ศึกษาสมรรถนะวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา ประกอบด้วย 1. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ประกอบด้วย 5 แนวทาง 2. คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ วินัย ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่นในการทำงานและจิตสาธารณะ

2) นำประเด็นสำคัญที่ได้จากการศึกษา มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด โดยใช้นิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรที่ศึกษาเป็นหลักในการสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา

3) นำแบบสอบถาม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในเบื้องต้น

4) นำเครื่องมือไปตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

5) เก็บรวบรวมข้อมูล

6) วิเคราะห์ข้อมูล

1.4 ตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการโดย ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านร่วมตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาตลอดจนความครอบคลุมของคำถามและความชัดเจนของการใช้ภาษา การตรวจสอบพิจารณาแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมีมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินว่า ประเด็นต่าง ๆ ที่พิจารณา มีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสมและใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) ของตามวิธีของ โรวินลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K., 1977; ศิริชัย กาญจนวาลี, 2552) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงทางเนื้อหาสูงกว่า 0.50 ในงานวิจัยนี้มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00

จากนั้นจึงนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามและ ก่อนนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) แบบสอบถาม เท่ากับ 0.98

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา โดยการหา

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายข้อมูล

3. ประเมินความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียน สุรพิณฑ์พิทยา ใช้คำตอบแบบตอบสนองคู่ (Dual Responses) มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$) ซึ่งเป็นดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักประเมินความแตกต่างเป็นวิธีที่หาค่าผลต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (H) แล้วหารด้วยค่าของสภาพที่พึงประสงค์ (D) ซึ่งควบคุมขนาดความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมาคือการพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. สภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี และการพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

3. ความต้องการจำเป็น $PN_{modified}$ ของกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา พบว่า โดยรวม $PN_{modified} = 0.32$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี $PN_{modified}$ สูงสุดคือการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม $PN_{modified} = 0.34$ รองลงมาคือการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน $PN_{modified} = 0.32$ และการพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี $PN_{modified} = 0.31$ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มี $PN_{modified}$ ต่ำสุดคือการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน $PN_{modified} = 0.30$

4. สรุปกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นปรากฏ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอน

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ซึ่งแต่ละกลยุทธ์ มีรายละเอียดประกอบด้วย เป้าประสงค์ มาตรการ และตัวชี้วัดในการดำเนินงานที่ชัดเจน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยาครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบและน่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคน ช่วยให้บุคคลในสังคมเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีการพัฒนาโดย การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยไว้ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดี การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน ในลักษณะบูรณาการเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยไปพร้อมๆกับเนื้อหาวิชาอื่นรวมทั้งการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีความต้องการในด้านการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี การพัฒนาด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการพัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยการพัฒนาจิตสาธารณะ พัฒนาวินัย พัฒนาคความรับผิดชอบ การพัฒนามุ่งมั่นในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของรัชชี่ สังข์สุวรรณ (2547) ที่กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญของความเป็นพลเมืองที่สำคัญและการที่จะช่วยให้สังคมมีระเบียบและสงบสุขบุคคลต้องมีความรับผิดชอบต่อความสม่ำเสมอความเชื่อมั่นในตนเองความซื่อสัตย์และความพยายามที่จะพึ่งตนเองรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองก็ย่อมทำให้เกิดสันติตลอดจนประสบความสำเร็จในสังคมนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของประพฤทธิ์ สิงหาบุตร (2553) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนควรแสดงเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่น แน่วแน่ ในการดำเนินการ มีจุดเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ชัดเจน

3. กลยุทธ์ที่ได้คือ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และกลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งในแต่ละกลยุทธ์มุ่งเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรมด้านวินัย ความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน

และจิตสาธารณะ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในหลักความประพฤติปฏิบัติหลักในการดำเนินชีวิตหรือความประพฤติอันประเสริฐที่เกิดคุณงามความดี ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงาม ความร่มเย็นเป็นสุข ความรักสามัคคี ความอบอุ่นมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ดังนั้น หลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศชาติ สอดรับกับงานวิจัยของสุภาพร สะอาดนัก (2560) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองปิ่นแตก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองปิ่นแตกนั้นมี 4 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การทำงานเป็นทีม กลยุทธ์การสื่อสาร กลยุทธ์การประสานงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การนำกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและควรเสริมสร้างให้เกิดความตระหนักร่วมกันเป็นเบื้องต้น และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจึงจะประสบความสำเร็จได้

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอน ต้องจัดโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดหน่วยการเรียนรู้ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และมีการบูรณาการในกลุ่มสาระอื่นๆ และต้องกำหนดไว้ในแผนจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในแผน และนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการนำคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปบูรณาการในแต่ละกิจกรรม ควรกำหนดเกณฑ์การประเมิน และมีการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละกิจกรรมด้วย

3) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการใช้แบบอย่างที่ดี ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีก่อน ควรส่งเสริมให้นักเรียนรุ่นพี่ พ่อแม่ ผู้ปกครองประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และควรมีการยกย่องเชิดชูผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านต่างๆ

4) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและภายในโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม และเป็นระเบียบเรียบร้อย จะช่วยในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและการพัฒนาด้านต่างๆ ของนักเรียนเป็นอย่างดี และบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันในการวางแผน ดำเนินการ และดูแลรักษาพร้อมกัน

5) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้มากขึ้นในทุกๆด้าน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด จึงควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนการสอนเพื่ออบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมมติเพื่อการพัฒนาโรงเรียนซึ่งผลของการวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์ ทั้งภาพรวมระดับสถานศึกษา

2) จากการจัดสนทนากลุ่มและลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของวิจัยในครั้งนี้ พบว่า อาจมีปัจจัยภายนอกอื่นที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เช่น นโยบายของรัฐบาล สมรรถนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษา แต่ละสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งนำตัวแปรนอกดังกล่าวมาพิจารณาด้วย

3) กลยุทธ์ที่ได้สร้างขึ้นสามารถนำไปศึกษาวิจัยเป็นกลยุทธ์เทียบเคียงใช้กับสถาบัน การศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีคุณภาพต่อไป

4) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณท์พิทยา ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความสำเร็จอย่างงดงาม นายสำเร็จ บุญโต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนงานวิจัยนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนสุรพิณท์พิทยา ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความสำเร็จอย่างงดงาม นายสำเร็จ บุญโต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนงานวิจัยนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย นายสำเร็จ บุญโต ดร. วิวิชัย ทองมั่น, ดร.ชัยสิทธิ์ คุณสวัสดิ์ นางสุนันท์ บุณย์เจริญ และนางทัศนีย์ อุ่นสมัย ที่เสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้คำแนะนำ เสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ทำให้งานวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจและซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายสำเร็จ บุญโต นายพินิจ ดลเสมอ นายทองสุข รวยสูงเนิน นางสุนันท์ บุณย์เจริญ ดร.วิชัย กันหาชน ดร.ภูษิต ผาสุก นายสุกัน เทียนทอง นางสุนทร ขวัญดำ และ นายบุญชาย ไชยรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสุรพิณท์พิทยา ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

- [1] กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.(2542) *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการควบคุมตนเองได้ และความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- [2] กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.(2551) *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ.(2545) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- [4] คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ.(2559) *คู่มือการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2559 - 2564)*. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- [5] ศิริชัย กาญจนาวาสี. (2552) *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] สุวิมล ว่องวานิช. (2550) *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977) *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity*. Dutch Journal of Educational Research, 2, 49-60.

2. วิทยานิพนธ์

- [1] ประพฤทธิ สิงหาบุตร. (2553) *ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการ การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- [2] รัชณี สังข์สุวรรณ. (2547) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการทำงานของข้าราชการ สำนักบริหารส่งเสริมการศึกษา เอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- [3] สุภาพร สะอาดนิก. (2560) *กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองปิ่นแตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

3. รายงานการวิจัย

- [1] โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา. (2561) รายงานโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2561.กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสุรพิณฑ์พิทยา. (เอกสารอัดสำเนา).

4. Website

- [1] สวนีย์ รักษาพงษ์.(2560) การส่งเสริมโรงเรียนคุณธรรม. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2560,จาก <http://click.senate.go.th/wp-content/uploads/2016/01/การส่งเสริมโรงเรียนคุณธรรม.pdf>